

Huvudman

Svalnäs, ekonomisk förening
Organisationsnummer 769623-6806
mikael@svalnas.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Svalnäs skola i Täby kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Svalnäs, ekonomisk förening att senast den **12 januari 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande beslut om anpassad studiegång, att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, elevhälsans kompetenser samt beslut om betyg. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Svalnäs, ekonomisk förening inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Ange huvudmannens namn ska vidta följande åtgärder

Beslut om anpassad studiegång

1. Se till att beslut om anpassad studiegång fattas i enlighet med författningarnas krav. Det innebär att det av ett sådant beslut ska framgå vilka avvikelser som har gjorts från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Huvudmannen ska i samband med sin redovisning den 12 januari 2026 inkomma med samtliga aktuella beslut om anpassad studiegång som avser elever som går på Svalnäs skola. (3 kap. 9, 12 §§ skollagen, 31 och 32 §§ förvaltningslagen (2017:900)).

Undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, om lärarna inte omfattas av något av undantagen från dessa krav. Huvudmannen ska i sin redovisning av vidtagna åtgärder den 12 januari 2026 inkomma med en förteckning över hur undervisningen kommer att fördelas vårterminen 2026 med

avseende på vilka lärare som undervisar samt vilka ämnen och årskurser dessa undervisar i. Redovisningen ska även innefatta information om dessa lärares legitimation och behörighet. Huvudmannen ska även inkomma med en förteckning över de lärartjänster som huvudmannen har tillsatt på Svalnäs skola under läsåret 2025/2026. För det fall huvudmannen avser att för undervisningen använda lärare utan legitimation och/eller rätt behörighet, ska huvudmannen i redovisningen ange vilken undantagsbestämmelse beslutet grundar sig på samt inkomma med en motivering kring varför bestämmelsen är tillämpligt i det aktuella fallet. (2 kap. 13 och 18–19 §§ skollagen). Dokumentation av rekryteringsförsök, inklusive annonser, som gjorts under perioden den 25 juni 2025 till och med den 9 januari 2026 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Elevhälsans kompetenser

1. Se till att skolan har tillgång till en specialpedagog eller speciallärare med kompetens för specialpedagogiska insatser. Anställningsavtal eller annat avtal med en specialpedagog eller speciallärare ska bifogas redovisningen av vidtagna åtgärder (2 kap. 25 § skollagen).
2. Se till att skolan har tillgång till psykolog. Anställningsavtal eller annat avtal med en psykolog ska bifogas redovisningen av vidtagna åtgärder (2 kap. 25 § skollagen).
3. Se till att rektorn skapar rutiner för elevhälsans hälsofrämjande- och förebyggande arbete på individ-, grupp- och skolenhetsnivå. Rutinerna ska omfatta samverkan mellan elevhälsans personal samt samverkan med lärare och övrig personal. Rutinerna ska vidare omfatta elevhälsans medverkan i skolans kvalitetsarbete. De skriftliga rutinerna ska bifogas redovisningen av vidtagna åtgärder. (2 kap. 9–10 och 25 §§ skollagen, förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, SKOLFS 2010:37, nedan Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.)

Beslut om betyg

1. Se till att beslut om betyg fattas av den eller de lärare som har bedrivit undervisning i ämnet. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslut om betyg fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Den eller de som har beslutat om ett betyg ska

datera uppgiften om betyg i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Huvudmannen ska inkomma med signerade betygskataloger för höstterminen 2025, av vilka det framgår vem eller vilka som fattat beslut om betyg, i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 16 § skollagen och 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123))

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser undervisning på entreprenad

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:1384) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2025 inlett en tillsyn av Svalnäs skola i Täby kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Svalnäs skola följer gällande bestämmelser avseende beslut om anpassad studiegång, att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, elevhälsa, att undervisningen bedrivs i enlighet med bestämmelser om entreprenad i grundskolan samt beslut om betyg.

Tillsynen har genomförts genom oanmält besök i verksamheten den 20 mars 2025. Vid ett senare aviserat besök på skolan den 24 mars 2025 har intervjuer genomförts med elever och lärare på skolan. Intervju har, efter genomfört besök, hållits digitalt med rektorn den 26 mars 2025.

Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. scheman, åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång, avtal med externa utförare och legitimationer för anställda lärare. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material som är av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Beslut om anpassad studiegång

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Svalnäs skola är en resursskola som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd. Huvudmannen bedriver, utöver skolverksamheten, vidare även öppenvård i form av integrerad dagbehandling för inskrivna elever. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök i mars 2025 går sammanlagt tolv elever på skolan. Av den information som huvudmannen inkommit med framgår att skolans elever huvudsakligen är fördelade på två grupper. Den ena gruppen innefattar sex elever i årskurserna 6–8. Den andra gruppen innefattar fem elever i årskurs 9.

Rektorn uppger i intervju bland annat följande. Skolan tar enbart emot elever i behov av särskilt stöd och ett åtgärdsprogram utformas alltid i samband med mottagandet av en elev. Elevernas åtgärdsprogram innefattar i samtliga fall ett beslut om anpassad studiegång. Utredningen som föregår beslutet om åtgärdsprogram baseras främst på de utredningar kring eleven som finns sedan tidigare. Enligt rektorn går majoriteten av eleverna enligt gemensamt schema för den grupp som eleverna tillhör. Skälet för detta är att skolan ser det som viktigt för elevernas framtida utveckling att dessa tränar på att studera i grupp. Skolan erbjuder en anpassad studiegång som innefattar de ämnen som lärarna och rektorn tror kommer fungera i ett initialt skede. Lärarna och rektorn bedömer sedan hur mycket tid eleven ska vara i skolan. Åtgärdsprogrammet kan senare revideras, då eleven gått på skolan någon månad och en kartläggning av eleven har skett i skolans kontext. Vissa nya elever kan till en början ges undervisning i mindre omfattning med målet att utöka så att denna motsvarar övriga klassens schema. Rektorn uppger att elevernas åtgärdsprogram utvärderas cirka en gång per termin, men att detta kan variera. Något kan hända som kräver att de beslutar om ett nytt åtgärdsprogram. Därutöver sker en ständig

uppföljning och utvärdering av elevernas utveckling. Lärarna uppger att vissa ämnen prioriteras för eleverna framför övriga, delvis utifrån vad eleverna senare ska läsa för gymnasieinriktning. Gruppernas scheman utgör en gemensam bas för alla elever men lärarna försöker utöka med fler ämnen och mer tid för elever som kommit längre i sin utbildning. I intervju med lärare framkommer som ett exempel att beslut om anpassad studiegång för en elev fattades i inledningen av föregående läsår. Intervjuade lärare uppger att utvärdering av elevens åtgärdsprogram skett många gånger därefter, men utan att detta kanske framgår av beslutet.

Skolinspektionen har i tillsynen granskat samtliga beslut om åtgärdsprogram samt beslut om anpassad studiegång som avser elever på skolan. Samtliga beslut om anpassad studiegång innehåller en mening, som anger att eleven har anpassad studiegång "enligt schema och åtgärdsprogram". I ett fall går det att i beslutade åtgärder i elevens åtgärdsprogram utläsa vilka ämnen eleven ska få undervisning i. Rektorn uppger i intervju att besluten medvetet formulerats på detta vis för att rektorn ska slippa ändra i besluten för eleverna varje gång beslutet om anpassad studiegång följs upp. Rektorn uppger att han själv tillsammans med lärarna regelbundet följer upp och ändrar eller anpassar elevernas studiegång utifrån behov. Rektorn uppger att besluten om anpassad studiegång pekar mot elevens åtgärdsprogram och schema av vilka framgår vad eleven ska göra och hur elevens skoldagar utformats. Huvudmannen har i tillsynen inkommit med scheman för vårterminen 2025. Skolinspektionen har begärt att få ta del av scheman för resterande läsåret 2024/2025 men fått till svar från rektorn och lärare att elevernas scheman från höstterminen 2024 inte längre finns att tillgå. Då Skolinspektionen i intervju påtalat detta för rektorn, bekräftar denne att det inte i efterhand går att avgöra hur mycket undervisningstid elever fått i de olika ämnena under sin tid på skolan.

Rektorn uppger att han använder den nationella timplanen för grundskolan som riktmärke i fråga om hur tiden i de olika ämnena ska proportioneras vid schemaläggning, men att det inte finns några elever på skolan som fullt ut klarar att studera i den omfattning som timplanen föreskriver. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att det inte sker någon sammanräkning eller kontroll över hur mycket undervisningstid som enskilda elever sammanlagt fått i de olika ämnena under sin tid på skolan. Av det gemensamma schemat framgår vidare att eleverna under 80 respektive 40 minuter i veckan har lektionspass som inte är knutna till ett specifikt ämne utan som i schemat benämns som "flex". Av intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår även att skolan återkommande anordnar olika former av aktiviteter som bryter schemat, till exempel studiedagar, återkommande friluftsdagar och utflykter. Lärare uppger i intervju att mycket av den schemalagda undervisningstiden faller bort till följd av sådana schema-brytande aktiviteter. Då rektorn i intervju tillfrågats om undervisningstiden

i elevernas scheman beräknats med detta i åtanke, uppger rektorn att det inte förs någon räkning över hur mycket undervisningstid som faller bort på grund av studiedagar, friluftsdagar och utflykter.

Rättslig reglering

En fristående grundskola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grundskolan. Utbildningen får dock, bland annat, begränsas till att avse elever som är i behov av särskilt stöd (resursskola). Huvudmannen för en resursskola ansvarar för att bedöma om en elev är i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder för att eleven ska kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas eller för att eleven ska undvika svårigheter i sin skolsituation. (10 kap. 35 § skollagen)

Vid skolenheter där utbildningen är begränsad till att avse elever som är i behov av särskilt stöd (resursskolor) ska varje elev vid resursskolan ges särskilt stöd (3 kap. 7 § 4 st skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen (3 kap. 9 § skollagen).

För en elev i grundskolan, ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (3 kap. 12 § skollagen).

Syftet med att ställa krav på upprättandet av ett åtgärdsprogram är att det ska finnas ett dokument för planering och utvärdering av elevens utbildning, så att förutsättningarna för elevens fortsatta lärande blir de bästa. För en elev i behov av särskilt stöd är åtgärdsprogrammet ett nödvändigt pedagogiskt instrument för planering och samarbete mellan lärare, annan personal t.ex. i elevhälsan, eleven och i förekommande fall vårdnadshavare samt för uppföljning och utvärdering av stödåtgärderna.

Arbetet med åtgärdsprogrammet ska utgå från elevens behov, elevens styrkor och svårigheter och en analys av vilka hinder och möjligheter som finns i elevens omgivning. Elevens och hennes eller hans vårdnadshavares syn på skolsituationen och förslag till tänkbara lösningar ska också vägas in. Programmet ska omfatta elevens hela skolsituation. Om eleven vistas i fritidshem kan programmet även omfatta åtgärder under vistelsen där. Det är således viktigt att lägga fokus på elevens hela studiemiljö och inte på den enskilda elevens svårigheter. Åtgärderna ska vara av både kortsiktig och långsiktig karaktär. De ska relatera till målen i läroplanerna och uppställda kunskapskrav och vara möjliga att följa upp och utvärdera. Det bör också framgå vem som är ansvarig för att stödinsatserna genomförs, följs upp och utvärderas. (Prop. 2009/10:165 s. 290)

Beslut om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. (Prop. 2009/10:165 s. 293)

De beslut om särskilt stöd och åtgärdsprogram som fattas ska vara riktiga i sak och beskriva adekvata åtgärder. En förutsättning för detta är att besluten grundar sig på ett väl underbyggt och korrekt underlag. (Prop. 2013/14:160 s. 25)

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, i enlighet med skollagen, hos en skolhuvudman tillämpas bland annat följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900): 27 § om dokumentation av uppgifter, 31 § om dokumentation av beslut, 32 § om motivering av beslut samt 33 och 34 §§ om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till. (29 kap. 10 § skollagen.)

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande, och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet. (31 § förvaltningslagen.)

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. (32 § förvaltningslagen.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att Svalnäs skola är en resursskola med begränsat mottagande och att samtliga elever på skolan ges särskilt stöd, i enlighet med de bestämmelser i skollagen som gäller för resursskolor. Skolinspektionen bedömer emellertid att det föreligger brister inom arbetet

med särskilt stöd avseende hur de beslut om anpassad studiegång som fattats för elever på skolan har utformats.

Samtliga elever på Svalnäs skola ges särskilt stöd som innefattar beslut om anpassad studiegång. Det finns inte någon elev på skolan som fullt ut läser i enlighet med den timplan som huvudmannen beslutat om. Vad gäller de beslut om anpassad studiegång som fattats för eleverna på skolan anges i dessa endast att eleverna har en anpassad studiegång "enligt schema och åtgärdsprogram". Det saknas i besluten närmare angivelser om avvikelser från timplan, ämnen eller mål som beslutats för eleverna samt i vilken omfattning detta har skett. Rektorn har uppgett att formuleringen av besluten gjorts i syfte att rektorn inte ska behöva ändra elevens beslut varje gång en elevs anpassade studiegång följs upp. Lärare och rektor har även uppgett att reduceringen av en elevs studiegång inledningsvis kan vara mer omfattande än det schema som anges gälla som en utgångspunkt och att elevens anpassade studiegång kontinuerligt följs upp och anpassas efter individuella behov.

Vid frågor om hur mycket undervisningstid i de olika ämnena som eleverna ges, hänvisar rektorn till elevernas scheman. Det har dock inte varit möjligt att utifrån elevernas scheman fastställa hur mycket undervisningstid som eleverna sammantaget fått under läsåret 2024/2025 då huvudmannen inte kunnat redovisa scheman för höstterminen 2024. Samtidigt framgår även av utsagor i utredningen att scheman inte alltid följs, då det under skolarbetet frekvent förekommer studiedagar, friluftsdagar och andra former av schemabrytande aktiviteter för eleverna. Hur mycket tid som detta sammantaget handlat om har inte varit möjligt att fastställa i utredningen. Rektorn har vidare uppgett att det inte förs någon beräkning från huvudmannens sida över hur mycket undervisningstid som eleverna ges i de olika ämnena. Skolinspektionen kan därmed konstatera att det inte fullt ut är möjligt att fastställa hur mycket undervisningstid eleverna ska få enligt sina beslut om anpassad studiegång eller hur mycket undervisningstid som sammantaget faller bort.

Ett beslut om anpassad studiegång är ett ingripande beslut för eleven. Av skollagen framgår att förvaltningslagens bestämmelser är tillämpliga vid beslut som avser myndighetsutövning mot enskild. Detta innebär bl.a. att ett beslut om anpassad studiegång ska innehålla vad som konkret har beslutats, samt en klagande motivering.

I de beslut om anpassad studiegång som granskats saknas angivelse av vilka avvikelser från den timplan och undervisningstid samt de ämnen eller mål som beslutats för den enskilda eleven. Inte heller framgår vilka överväganden som motiverar beslutade avvikelser för den enskilda eleven.

Av skollagen och förarbeten framgår att beslut om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven

lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Beslutet om anpassad studiegång ska därför inte omfatta fler ämnen eller större avvikelse än vad som är nödvändigt. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Ett beslut om anpassad studiegång behöver fortlöpande följas upp och utvärderas för att skolan ska kunna säkerställa att insatsen inte är mer ingripande än vad som är nödvändigt utifrån elevens behov. Detta innebär att det är naturligt att en elevs anpassade studiegång kan förändras över tid. Att det i beslutet tydligt framgår vad det särskilda stöd som eleven ska ges innebär är av stor vikt dels för att eleven och vårdnadshavarna ska kunna ta ställning till om de är nöjda med de åtgärder som avses att vidtas eller om de vill överklaga beslutet om åtgärdsprogram och anpassad studiegång. Det är även viktigt för att beslutet och dess effekter ska kunna följas upp och utvärderas.

Sammantaget finner Skolinspektionen att elevernas beslut om anpassad studiegång inte innehåller en angivelse av vilka avvikelser från den timplan och undervisningstid samt de ämnen eller mål som beslutats för den enskilda eleven, vilket utgör en brist.

Undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inför tillsynen inkommit med en förteckning över personal som bedriver undervisning på skolan läsåret 2024/2025.

Av förteckningen framgår att två av totalt sex lärare som undervisar i ämnen på skolan innehar lärarlegitimation. Elever i årskurserna 6–9 på Svalnäs skola ges undervisning i ämnena idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap samt bild och musik av tre lärare som saknar lärarlegitimation och därmed behörighet att undervisa i dessa ämnen. I förteckningen anges vidare att en fjärde lärare, som även denna saknar lärarlegitimation, undervisar elever på skolan i ämnet slöjd. Av förteckningen framgår slutligen även att en av de legitimerade lärarna undervisar elever i årskurserna 6–9 i ämnena engelska, samhällskunskap, geografi och historia utan att läraren har behörighet att undervisa i dessa ämnen.

Skolinspektionen har inför tillsynen även begärt att få ta del av huvudmannens annonsering efter lärare under det senaste året. Huvudmannen har emellertid inte inkommit med några sådana uppgifter. Vid besöket på skolan har Skolinspektionen i stället begärt att få ta del av rekryteringsannonser från längre tillbaka i tiden. Av den annons som huvudmannen

inkommit med framgång att huvudmannen annonserat efter en behörig lärare i engelska den 6 oktober 2023.

I intervju med Skolinspektionen den 20 respektive den 26 mars uppger rektorn följande. Rektorn uppger att den annons som Skolinspektionen tagit del av från oktober 2023, avseende lärare i engelska, utgör det senaste försöket rekrytera legitimerade och behöriga lärare till verksamheten. Det har inte skett några andra försök från huvudmannens sida att rekrytera lärare under de senaste åren. Rektorn uppger att detta varit ett medvetet val som fattats av styrelsen för huvudmannen i syfte att minimera antalet personal inom verksamheten. Huvudmannen verkar under tillstånd att bedriva grundskola i årskurserna 6–9 men bedriver även öppenvårdsbehandling enligt separat tillstånd parallellt med skolverksamheten. Rektorn, som även sitter med i styrelsen för huvudmannen, uppger att antalet legitimerade lärare som varit anställda varierat genom åren som skolan funnits och att huvudmannen historiskt har prövat att ha fler lärare anställda utöver den behandlande personal som arbetar inom verksamheten. Rektorn uppger att skolan, som mest, har haft upp till fyra lärare anställda vid samma tidpunkt, men att detta ligger många år tillbaka i tiden.

Rektorn uppger att det finns flera skäl till att styrelsen för huvudmannen beslutat att inte anställa fler lärare. Rektorn uppger att han själv och styrelsen är av uppfattningen att ett färre antal medarbetare är gynnsamt för att arbeta med den elevgrupp som skolan vänder sig till. Rektorn uppger att det skulle vara svårt för eleverna att knyta an till olika lärare som kommer och går, vilket skulle bli fallet om skolan hade anställt flera lärare som vardera undervisade i olika ämnen på deltid. Rektorn uppger att huvudmannen för skolan i stället prioriterat att ha färre lärare anställda som då kan närvara i verksamheten i högre utsträckning. Rektorn uppger att lärare på skolan gärna får ha formell behörighet att undervisa, men att det är viktigare att dessa kan bemöta eleverna och fungera socialt i skolans personalgrupp med övriga lärare och de behandlare som arbetar i verksamheten. Rektorn uppger vidare att det tidigare uppstått samarbets-svårigheter då fler lärare arbetade på skolan, som en följd av att lärarna och behandlingspersonal arbetade olika. Samarbetet i personalgruppen och mellan de olika personalkategorierna har, enligt rektorn, fungerat bättre med ett färre antal lärare.

Rektorn uppger att den annonsering som skedde i oktober 2023 ledde till att en legitimerad och behörig lärare anställdes samt att det under en period fram till mitten av vårterminen 2024 fanns tre legitimerade lärare anställda på skolan. Utöver de två lärare som i nuläget arbetar på skolan, arbetade även en tredje legitimerad lärare under provanställning. Denna lärare var behörig i engelska och historia och undervisade i ämnena engelska, historia samt bild. Rektorn uppger vidare att han, under vårterminen 2024, valde att säga upp läraren efter att provanställningen löpt

ut. Rektorn uppger att skolan därefter enbart haft två legitimerade lärare anställda. Vad gäller den ämnesundervisning som bedrevs av den legitimerade lärare vars anställning avslutades, så uppger rektorn att han valt att överlåta undervisningen i engelska till en av de två kvarvarande legitimerade lärarna trots att denna inte är behörig att undervisa i ämnet.

Intervjuade lärare uppger att det har varit en ständig diskussion på skolan kring hur stort antalet lärare i verksamheten ska vara. Lärarna uppger att de förra läsåret tog upp med rektorn att de ville försöka vara fler lärare. Enligt lärarna hörsammade rektorn detta och deltidsanställde därefter även den legitimerade lärare som undervisade i bland annat engelska fram till mitten av vårterminen 2024. Lärarna uppger att lärarna tillsammans med rektorn emellertid efter en period beslutade att det blev för "hattigt" med fler undervisande lärare. I stället för att ha flera lärare anställda på deltid, avslutades anställningen för den lärare som undervisade i engelska. Undervisningen i engelska överfördes till den ena av två kvarvarande lärares vars tjänst på skolan i stället utökades till en heltidstjänst.

Undervisningen i ämnena idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap, bild och musik bedrivs av tre lärare som saknar lärarlegitimation. Rektorn uppger att dessa tre lärare har en utbildningsbakgrund som socionomer respektive terapeut och att dessa, utöver att undervisa, har anställning inom den behandlande verksamhet som huvudmannen bedriver. Rektorn uppger att undervisning i ovanstående ämnen bedrivits på liknande vis, av lärare som saknar lärarlegitimation och som haft anställning som behandlande personal, under, åtminstone, fyra års tid. Rektorn uppger att övriga styrelsen för huvudmannen är medvetna om att det saknas legitimerade och behöriga lärare för den undervisning som bedrivs, då samtliga styrelsemedlemmar också arbetar operativt inom verksamheten.

Vad gäller undervisningen i ämnet slöjd så uppger rektorn att undervisningen under vårterminen 2024 och höstterminen 2024 bedrivits av en lärare som saknar lärarlegitimation men som har en hantverksutbildning inom keramik. Rektorn uppger att läraren i fråga bedriver eget företag och att läraren varken är, eller har varit, anställd av huvudmannen. Huvudmannen har i stället träffat ett avtal med lärarens företag om att läraren ska bedriva undervisningen för skolans elever i företagets lokal. Enligt vad rektorn uppger i intervju så genomfördes inga försök att rekrytera en legitimerad och behörig lärare i slöjd inför att läraren anlitas. Rektorn uppger att huvudmannen valde att anlita läraren eftersom denna var känd för verksamheten sedan tidigare samt av rektor bedömdes som lämplig att bedriva undervisningen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning, som huvudregel, får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver.

Ambitionen ska vara att eleverna alltid undervisas av lärare som har en utbildning för den undervisning som de bedriver (Prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649). Vidare anges att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat och att studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (Prop. 2009/10:165, s. 261). Att en skola har tillräckligt med lärarresurser, både vad gäller omfattning och kvalitet, är en central förutsättning för att elever ska kunna få sin rätt till utbildning tillgodosedd och för att utbildningen i övrigt ska hålla en hög kvalitet (Prop. 2013/14:112, s. 47).

För att få använda en annan lärare i den befintliga organisationen, i enlighet med undantagsregeln, bör det vara tillräckligt att det i huvudmannens organisation inte finns någon lärare med rätt utbildning tillgänglig. Handlar det om nyrekrytering bör huvudmannen naturligtvis så långt möjligt anställa lärare med en utbildning avsedd för den undervisning läraren ska bedriva (Prop. 2009/10:165, s. 268 f). Om det saknas en lärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det (Prop. 2010/11:20 s. 84 f). Beträffande bestämmelsens andra stycke anges att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare eller förskollärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (Prop. 2009/10:165, s. 653).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens verksamhet vid Svalnäs skola brister i förhållande till författningarnas krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare.

Huvudregeln i skollagen innebär att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Av både lag och förarbeten framgår att användande av lärare utan legitimation och utan rätt behörighet endast ska ske undantagsvis och under en begränsad tid. Av förarbetena framgår vidare att huvudmannen är skyldig att försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som ska bedrivas. Härvid ingår att dels försöka rekrytera behöriga lärare, dels att vid tjänstefördelning av befintlig personal planera så att eleverna i så hög utsträckning som möjligt får undervisning av lärare med behörighet för aktuella ämnen och årskurser.

Av utredningen framgår att elever på Svalnäs skola undervisas i ämnena idrott- och hälsa, hem- och konsumentkunskap, bild samt musik av tre lärare, vilka samtliga saknar lärarlegitimation och behörighet att undervisa. Samtliga tre lärare har, trots att dessa bedriver undervisning, anställning som behandlande personal i huvudmannens övriga verksamhet. Av rektorns utsagor framgår att detta förhållande pågått under flera år samt att det från huvudmannens sida under denna tid inte har skett några försök att rekrytera legitimerade och behöriga lärare för att bedriva undervisningen.

Av utredningen framgår vidare att även undervisningen i ämnet slöjd under vårterminen 2024 och höstterminen 2024 har bedrivits av en lärare som saknar legitimation och behörighet att undervisa. Enligt vad rektorn uppgett gjordes inte heller i detta fall gjort några försök att rekrytera en legitimerad och behörig lärare för att bedriva undervisningen i slöjd inför att läraren anlitas.

Av utredningen framgår slutligen även att undervisningen i ämnena engelska och historia fram till mitten av vårterminen 2024 bedrevs av en legitimerad lärare och behörig lärare vilken var provanställd på skolan. Enligt vad rektorn och lärare uppgett valde rektorn dock att avsluta den behöriga lärarens provanställning för att i stället överlåta undervisningen i engelska och historia till en annan lärare på skolan, trots att denna lärare saknar behörighet att undervisa i dessa ämnen. Skolinspektionen konstaterar att undervisningen i ämnena engelska och historia under läsåret 2024/2025 alltjämt bedrivs av en lärare som saknar behörighet att undervisa i dessa ämnen samt att det inte skett några försök att rekrytera en ämnesbehörig lärare för att bedriva undervisningen.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att huvudmannen Svalnäs, ekonomisk förening i flera fall och under längre tid använt sig av lärare som saknar legitimation och behörighet att undervisa utan att förutsättningarna uppfyllts för att få tillämpa undantag från dessa krav. Utifrån uppgifter som framkommit i utredningen framstår det vidare som tydligt att huvudmannen aktivt har åsidosatt regler om legitimation och behörighet för

lärare i syfte att begränsa antalet lärare som arbetar på skolan. Krav på lärare är en central förutsättning för utbildningen och syftar till att säkerställa att elever får sin rätt till utbildning tillgodosedd och att utbildningen ska hålla en god kvalitet. Skolinspektionen bedömer sammantaget att bristen är allvarlig, eftersom huvudmannen i flera fall och flera avseenden inte följer gällande bestämmelser.

Elevhälsans kompetenser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I den förteckning över elevhälsans personal som huvudmannen inkommit med inför tillsynen saknas uppgift om vem som fullgör specialpedagogens eller speciallärarens roll i elevhälsan.

Rektorn bekräftar i intervju att det inte finns någon specialpedagog eller speciallärare anställd inom verksamheten. På fråga om vem som fullgör specialpedagogens eller speciallärarens funktion i elevhälsan vid exempelvis utredningar gällande särskilt stöd uppger rektorn att utredningen som föregår beslut om åtgärdsprogram främst baseras på de utredningar kring eleven som redan finns sedan tidigare. Rektorn uppger att skolan inte har haft någon specialpedagog anställd under de senaste åren. Rektorn uppger att han själv, tillsammans med lärarna på skolan, besitter tillräcklig kompetens för att själva utforma och ge eleverna adekvata insatser då samtliga har lång erfarenhet av arbete med elever i behov av specialpedagogiskt stöd. Rektorn uppger att varken han själv eller övriga styrelsen har sett tillgången till en specialpedagog som en viktig fråga. Rektorn uppger att lärarna i praktiken arbetar på ett likartat sätt som en speciallärare skulle ha gjort.

Rektorn uppger vidare att han förhört sig om möjligheten att genom avtal hyra in en specialpedagog från ett företag som levererar tjänster inom elevhälsa. Rektorn uppger dock att skolan i dagsläget inte har något sådant avtal och att det enbart rört sig om en framåtsyftande förfrågan till företaget för det fall att behovet av en specialpedagog skulle uppstå. På frågan om någon bland personalen på skolan besitter specialpedagogisk kompetens i någon formell mening, bekräftar rektorn att varken han själv eller någon av lärarna har någon utbildning inom specialpedagogik.

I intervju uppger en lärare att det inte funnits någon specialpedagog eller speciallärare anställd på skolan under de två och ett halvt år som läraren arbetat på skolan. En annan lärare uppger att det längre tillbaka i tiden har funnits en speciallärare som arbetade på skolan. Lärarna uppger i intervju att det är de själva, tillsammans med rektorn, som utreder elevers behov av särskilt stöd samt genomför stödinsatser i undervisningen. Intervjuade lärare uppger att de känner sig trygga med att själva anpassa

undervisningen i kraft av sin förvärvade erfarenhet då de arbetat länge. På frågan om lärarna själva besitter någon formell specialpedagogisk kompetens uppger en lärare att denna har bedrivit studier inom specialpedagogik men inte avslutat dessa.

I den förteckning över elevhälsans personal som huvudmannen inkommit med inför tillsynen anges en namngiven person inneha befattningen som skolpsykolog i elevhälsan. Vidare anges, vad gäller tjänstens omfattning, att personen arbetar "vid behov". Då rektorn i intervju tillfrågats om den närmare innebörden av detta, uppger rektorn att den person som angetts i förteckningen arbetar som psykolog på det företag som skolan har avtal med gällande skolsköterska och skolläkare. Rektorn uppger emellertid att han själv eller den övriga elevhälsan aldrig har haft någon kontakt med personen i fråga. Rektorn uppger att det, liksom i fallet vad gäller tillgången till specialpedagog eller speciallärare, enbart är fråga om ett framtidsyttande arrangemang för det fall det skulle uppstå ett behov av att kontakta en psykolog.

Vad gäller tillgång till psykologisk kompetens i elevhälsan, så uppger rektorn vidare att eleverna på skolan ofta redan har kontakt med psykolog genom sina kontakter med aktörer inom hälso- och sjukvården. Rektorn benämner i intervju sådan samverkan med externa aktörer som en "utökad elevhälsa" vilken enligt rektorn kompletterar den "interna elevhälsan" bestående av personal som är anställda på skolan. Rektorn uppger att han av detta skäl inte sett anledning till att rekvirera någon ytterligare psykologisk kompetens.

Rättslig reglering

För eleverna i grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. För medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare (2 kap. 25 § skollagen)

I skollagen finns vissa angivna uppgifter som ankommer på elevhälsan. Bland annat ska samråd ske med elevhälsan vid utredningar av elevers behov av särskilt stöd om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 7 § skollagen) och vid utredning av elevers frånvaro (7 kap. 19 a § skollagen).

I förarbeten till skollagen framgår att ett skäl till att berörda personal-kategorier uppräknas i bestämmelsen är att elevhälsan förutsätter tillgång till en kompetens som är tillräcklig för att eleverna ska få det stöd de behöver. I regleringen av kompetens ligger också ett krav på att den personal som avses ska ha adekvat utbildning (Prop. 2009/10:165, s. 277 och 657). Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Detta innebär att elevhälsan ska bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Elevhälsan ska också stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål (Prop. 2009/10:165 s. 656 och 657). Arbete med elevhälsa förutsätter vidare en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling och undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex och samlevnads-undervisning med mera. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor (Prop. 2009/10:165 s. 276).

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ska leda och samordna det pedagogiska arbetet vid en skolenhet (2 kap. 9 och 10 §§ skollagen). I läroplanen anges att rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens verksamhet vid Svalnäs skola brister i förhållande till författningarnas krav gällande elevhälsa.

Av skollagen framgår att elevhälsan ska omfatta specialpedagogiska insatser och att det för dessa ska finnas tillgång till specialpedagog eller speciallärare. Av förarbeten framgår att det finns krav på att sådan personal ska ha adekvat utbildning och sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Av utsagor från rektorn och lärare på skolan framgår att det är dessa som genomför specialpedagogiska insatser samt att det inte finns någon person som fullgör specialpedagogens eller speciallärarens roll i elevhälsan. Skolinspektionen bedömer därför att verksamheten inte uppfyller skollagens krav på tillgång till kompetens för specialpedagogiska insatser.

Av skollagen framgår vidare att elevhälsan ska omfatta psykologiska insatser och att det för dessa ska finnas tillgång till psykolog. Av

utredningen framgår att skolan aldrig haft någon kontakt med den person som av huvudmannen angetts som psykolog i elevhälsan. Skolinspektionen bedömer därför att verksamheten inte uppfyller skollagens krav på tillgång till psykolog.

Slutligen framgår av skollagen och förarbeten att elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser, som främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Vid Svalnäs skola saknas tillgång till psykolog samt till specialpedagog eller speciallärare för elevhälsans gemensamma arbetsuppgifter. Det saknas därmed praktiska möjligheter för en samlad elevhälsa att fullt ut arbeta förebyggande och hälsofrämjande då elevhälsan inte har föreskrivna yrkeskategorier. Detta medför att elevhälsan, som en samlad resurs, inte kan bidra till att identifiera behov i verksamheten av förebyggande- och hälsofrämjande insatser på individ-, grupp- och skolenhetsnivå. Det saknas vidare förutsättningar för samverkan mellan elevhälsan och lärare och övrig personal samt för elevhälsans medverkan i skolans kvalitetsarbete. De olika professionsperspektiven kan inte heller bidra i arbetet med att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål, exempelvis vid bedömning och planering av hur en elevs problem bäst ska mötas i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att verksamheten inte uppfyller skollagens krav på elevhälsans omfattning och arbete. Uppgifter från rektorn gör vidare gällande att vare sig han själv eller övriga huvudmannen sett tillgången till specialpedagogisk kompetens inom verksamheten som någonting angeläget. Även i fallet med psykolog i elevhälsan har rektorn uppgett att han inte sett något behov av psykolog i elevhälsan på Svalnäs skola.

Beslut om betyg

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av skolans betygskataloger för höstterminen 2023, vårterminen 2024 och höstterminen 2024 avseende samtliga elever på skolan i årskurserna 6–9.

Av granskade betygskatalogerna framgår att rektorn höstterminen 2023 har signerat samtliga elevers betyg i ämnena idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap och musik. Vidare framgår att rektorn såväl vårterminen 2024 som höstterminen 2024 har signerat samtliga elevers betyg i ämnena idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap, musik, bild samt slöjd.

Rektorn uppger i intervju att han själv signerat och fattat beslut om dessa betyg eftersom undervisningen i dessa ämnen bedrivits av lärare på skolan

som saknar lärarlegitimation. Rektorn uppger i intervju att han, enligt skolans rutin, ser till att lärare utan legitimation får stöd i bedömningen från de legitimerade lärare som arbetar på skolan men att det är han själv som rektor som signerar betygen i de ämnen där undervisningens bedrivs av lärare som saknar legitimation. Rektorn uppger att han fattat beslut om betygen i egenskap av rektor, då han varken själv undervisar eller innehar lärarlegitimation.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. (3 kap. 14 och 16 §§ skollagen).

Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygs-katalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. (7 § Skolverkets författningssamling SKOLFS 2011:123.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med betygssättning vid huvudmannens verksamhet.

Av utredningen framgår att rektorn, under höstterminen 2023 ensam signerat samtliga betyg i ämnena idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap och musik. Det framgår vidare att rektorn under vårterminen 2024 och höstterminen 2024 ensam signerat samtliga betyg i ämnena idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap, bild, musik och slöjd. Rektorn uppger i intervju att han genomgående och rutinmässigt signerar betygen i de ämnen där undervisande lärare saknar legitimation.

Av skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Vidare framgår att lärare som saknar lärarlegitimation inte självständigt får besluta om betyg. Beslut om betyg behöver i sådana fall fattas tillsammans med en legitimerad lärare. Endast i de undantagsfall då lärarna inte kan enas om betyget, och den legitimerade läraren saknar behörighet att undervisa i det ämne som betyget avser, kan rektorn besluta om betyget. Rektorn kan inte dessförinnan gå in och fatta beslut och därmed ersätta rollen som legitimerad lärare.

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. I det fall den undervisande läraren saknar legitimation och beslutet fattas tillsammans med en legitimerad lärare ska således båda dessa lärare signera beslutet. En rektor kan visserligen själv vara legitimerad samt arbeta delar av sin tjänst som lärare. Det finns under sådana omständigheter inga hinder för att en rektor träder in som medbedömande lärare och därmed även signerar betyg vid sidan av undervisande lärare. Några sådana förutsättningar föreligger emellertid inte då rektorn på Svalnäs skola saknar lärarlegitimation och rektorn har vidare ensam signerat samtliga betyg i de aktuella ämnena.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att rektorn på Svalnäs skola i flera fall fattat beslut om betyg utan att förutsättningarna uppfyllts för att få göra detta. Huvudmannens verksamhet vid Svalnäs skola uppfyller därmed inte författningskraven avseende betygsättning.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Svalnäs, ekonomisk förenings verksamhet vid Svalnäs skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller beslut om särskilt stöd och anpassad studiegång, att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, elevhälsa, samt beslut om betyg. Det finns därför skäl att förelägga ange huvudmannens namn att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning på entreprenad

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger i intervju att huvudmannen har tillhandahållit undervisning i slöjd för skolans elever genom att under vårterminen 2024 och höstterminen 2024 anlita en lärare som konsult för att bedriva undervisningen dessa perioder. Rektorn uppger i intervju att den anlitade läraren är egenföretagare och har en hantverksutbildning inom keramik.

Skolinspektionen har tagit del av den offert som lärarens företag givit in till huvudmannen den 7 februari 2024. Av offerten framgår att läraren ska bedriva undervisning i ämnet slöjd för elever i årskurs 9 på Svalnäs skola i en omfattning av 10 timmar i månaden, motsvarande ungefär, 2–2,5 timmar per vecka. Vidare framgår av offerten att uppdragstagaren tillhandahåller lokal för undervisningen. Lokalen, som är beläggen i en närliggande kommun, beskrivs i offerten som en "fd fritidsgård".

Ifrågavarande lärare uppger i intervju att hon bedrivit undervisning i slöjd under vårterminen 2024 för de elever som då gick i årskurs nio samt under höstterminen 2024 för elever som går i årskurs 9 läsåret 2024/25. Läraren uppger att undervisningen huvudsakligen ägde rum i den lokal som hon hyr för sin verksamhet. Lokalen i fråga är ombyggd till keramik-verkstad och läraren bedriver även kursverksamhet i keramik i lokalen. Läraren uppger att hon aldrig har varit anställd av huvudmannen utan har fakturerat skolan genom sitt företag för arbetade timmar.

Läraren uppger att det för närvarande inte finns något gällande avtal och att slöjdundervisningen läsåret 2024/2025 ägde rum under höstterminen. Läraren uppger att hon själv och rektorn för närvarande diskuterar att åter börja med slöjdundervisning igen till hösten läsåret 2025/2026 under samma premisser, samt att denna eventuellt ska utökas till att innefatta elever i flera årskurser på skolan.

Rättslig reglering

Med entreprenad i skollagen avses att en huvudman sluter avtal med någon annan om att denne ska utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet som huvudmannen ansvarar för. Huvudmannen behåller huvudmannaskapet för uppgifter som utförs på entreprenad. Ett avtal om entreprenad får endast slutas under de förutsättningar som anges i 23 kap. skollagen (23 kap. 2 § andra stycket skollagen).

I grundskolan får under vissa förutsättningar uppgifter som är hänförliga till undervisning överlämnas på entreprenad om de avser lovskola, modersmålsundervisning, studiehandledning på modersmålet, undervisning i teckenspråk eller samiska eller integrerad samisk undervisning, samt uppgifter som avser fjärrundervisning och distansundervisning (jfr 23 kap. 12 §, 14 - 17 §§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att en lärare som undervisat i slöjd under vårterminen 2024 och under höstterminen 2024 inte varit anställd av huvudmannen, utan har anlitats som konsult. Av utredningen framgår vidare att det vid tidpunkten för tillsynen inte bedrivs någon slöjd-undervisning för skolans elever. Det framkommer emellertid uppgifter i

utredningen som pekar mot att huvudmannen och rektorn överväger att anlita företaget för att bedriva slöjdundervisning även under nästkommande läsår 2025/2026.

Om en huvudman ger någon annan i uppdrag att utföra uppgifter inom utbildningen så genomförs denna utbildning på entreprenad. Undervisning i grundskolan får inte bedrivas på entreprenad, med undantag för uppgifter som avser undervisning i lovskola, bedömning av nyanlända elevers kunskaper, modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet. Att en lärare som undervisar i slöjd inte är anställd av huvudmannen innebär att undervisningen i detta ämne utförs av någon annan än huvudmannen. Undervisningen i slöjd utförs därmed på entreprenad. Undervisningen omfattas inte av något av de undantag för undervisning på entreprenad som finns i grundskolan.

Med anledning av att det vid tidpunkten för tillsynen inte längre bedrivs undervisning på entreprenad i ämnet slöjd bedömer Skolinspektionen att bristen inte förekommer längre. Skolinspektionen förutsätter att Svalnäs, ekonomisk förening i fortsättningen efterlever skollagens bestämmelser om undervisning i grundskolan på entreprenad.

Beslutet har fattats av enhetschefen Anna Bergqvist. Utredaren Niklas Lundström har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Sandra Thobaben medverkat.